Maarit Mäkinen
Projektipäällikkö, Kirsi Kunnas 100-juhlavuosi, Kulttuurikeskus PiiPoo
26.10.2023

# Kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle valtakunnallisesta Lasten Runo-olohuone-hankkeesta Kirsi Kunnas 100 -juhlavuoden 2024 osana

Asia: HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Kirsi Kunnas 100 -juhlavuotta koordinoiva Kulttuurikeskus PiiPoo kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024.

Valtakunnallinen Lasten Runo-olohuone-hanke tukee hallituksen tavoitteita vahvistaa lasten ja nuorten lukutaitoa, tukea lapsiperheitä ja vanhemmuutta, edistää lapsiperhe- ja lapsimyönteisyyttä sekä vahvistaa lastenkulttuurin saavutettavuutta.
Kirsi Kunnas 100 -juhlavuoden hanke mahdollistaa myös näiden tärkeiden teemojen nostamisen yhteiseen keskusteluun.

**Esitämme, että Lasten Runo-olohuone-hankkeelle varataan 200 000 euron rahoitus opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan vuoden 2024 talousarvion jakamattomista varoista.**

## Kirsi Kunnas 100 -juhlavuosi

Runoilija ja akateemikko Kirsi Kunnaksen (1924–2021) 100-vuotisjuhlaa vietetään vuonna 2024. Kulttuurikeskus PiiPoon koordinoiman valtakunnallisen Kirsi Kunnas 100 -juhlavuoden sisältöjä on valmisteltu laajassa yhteistyössä kulttuurin, taiteen ja median kärkitoimijoiden kanssa.

Juhlavuonna toteutetaan ensi vuoden suurin lastenkulttuurihanke, joka Kunnaksen elämäntyön innoittamana kutsuu tutustumaan lastenrunouteen ja juhlimaan jokaiselle kuuluvaa lukuiloa Suomen kaikissa kunnissa. Juhlavuoden tämänhetkisen ohjelman päärahoittaja on Alfred Kordelinin säätiö, ja osahankkeita rahoittavat Suomen Kulttuurirahasto ja Opetushallitus. Syksyllä 2024 1.-luokkalaisille lahjoitettava juhlavuoden lastenrunoantologia, Kunnaksen runoihin pohjautuvat lastenteatteriesitys ja runosarja sekä opettajien täydennyskoulutus kutsuvat runojen äärelle. Rahoitusta lasten ja perheiden osallisuutta vahvistaviin sisältöihin ei juhlavuodelle ole kuitenkaan vielä myönnetty.

## Lukutaidon ja kulttuurisen osallisuuden tukeminen Runo-olohuoneissa

Runo-olohuoneet mahdollistavat Kunnaksen juhlavuoden teemojen ja toiminnan saatavuuden lapsille ja perheille kaikkialla Suomessa. Runo-olohuone on toiminnallinen

näyttely, jossa 0–10-vuotiaat lapset perheineen leikkivät runoudella monitaiteisesti. Näyttelyn sisältöjen perustana ovat Kirsi Kunnaksen lastenrunot ja kuvittaja Jani Ikosen kuvitukset. Ensimmäinen Runo-olohuone-näyttely avautuu PiiPoossa helmikuussa 2024. Osallistuminen on maksutonta. Runo-olohuone syntyy PiiPoon lasten asiantuntijaryhmä Väriläiskän työskentelyssä ja sen ideoiden pohjalta. Kulttuurikeskus PiiPoo on kehittänyt Väriläiskä-toimintamallia vuodesta 2016. **Haemme rahoitusta näyttelykonseptin ja toimintamallin valtakunnalliseen toteutukseen.**

Valtakunnallisesti saavuttavan ja taiteellisesti rikkaan toteutuksen mahdollistaa Kirsi Kunnaksen perikunnan antama lupa esittää Kunnaksen lastenrunoja alkuperäisessä muodossaan yleishyödyllisissä yhteyksissä vuosina 2024–25. Kunnaksen runoille sekä Jani Ikosen kuvituksille annettujen poikkeuksellisten laajojen käyttölupien ansiosta Runo-olohuoneet voidaan tuoda kirjastoihin ja lastenkulttuurikeskuksiin kohtuullisella resurssilla.

Lasten ja perheiden vapaa-ajan lukemisen vahvistaminen on hallitusohjelman ja Kansallisen lukutaitostrategian mukainen tehtävä, johon Runo-olohuone-hanke vastaa. Vanhempien rooli lasten lukutaidon kehittymisessä on olennainen. Kirjat ja lukemisen merkitys tuodaan esille perheille suunnatussa toiminnallisessa ja saavutettavassa näyttelyssä. Toiminta vahvistaa vanhempien ja kasvattajien valmiuksia tukea lukutaidon sekä lukuilon kehittymistä myönteisessä ilmapiirissä ja ympäristössä. Runo-olohuoneet rikastavat lisäksi kirjastojen tärkeää sivistyksellistä tehtävää ja lukutaitotyötä sekä tukevat kielitietoisuuteen kasvattamista. Monikielisyys ja lapsen mahdollisuus leikkiä kotikielellään on toiminnallisten Runo-olohuoneiden valmistelussa tärkeä lähtökohta, sillä juhlavuoden muiden sisältöjen pääkieli on suomi.

Hankkeen tavoitteena on, että Runo-olohuoneet tuotetaan 300 yleiseen kirjastoon sekä 30 lastenkulttuurikeskukseen. Kävijätavoite kirjastoissa ja lastenkulttuurikeskuksissa on 250 000 kävijää vuosina 2024–2025. Esitetty määräraha mahdollistaa Runo-olohuone-hankkeen valtakunnallisen koordinaation sekä taidekasvattajien työn 14 alueella Suomessa, hankkeen viestinnän, digitaalisesti jaettavat näyttelymateriaalit sekä kirjastojen ja lastenkulttuurikeskusten ammattilaisille suunnatun verkkokoulutuskokonaisuuden. Runo-olohuoneisiin koostetaan työpajapaketti ja ohjaussuunnitelma. Lisäksi yhteistyössä WSOY:n kanssa kootaan 22 teoksen lastenrunokirjapaketti, joka toimitetaan lastenkulttuurikeskuksiin osana näyttelymateriaaleja. Lapsen oikeuksien viikon Runo-olohuone-tapahtuma valmistellaan valtakunnallisena yhteistyönä ja toteutetaan marraskuussa 2024.

Lasten Runo-olohuone-hanke yhdistää lastenkulttuurikeskuksia ja kirjastoja yhteistyöverkostoksi, joka edistää lasten ja perheiden kulttuurisen osallisuuden toteutumista ja vahvistaa lukutaitotyötä Suomessa. Runo-olohuoneissa toteutetaan uusia lukuiloon, lasten toimijuuteen ja innostumiseen pohjautuvia työtapoja, jotka

vahvistavat osallisuutta kieleen, kirjaimiin ja kulttuuriin. Sisältöjä kehitetään ja toteutetaan opettajien, kirjastojen, lastenkulttuurikeskusten sekä lasten ja vanhempien kanssa. Runo-olohuoneiden valtakunnallista toteutusta on suunniteltu Tampereen kaupungin lastenkulttuurin, Seinäjoen lastenkulttuurikeskus Louhimon, Oulun lastenkulttuurikeskuksen sekä Suomen kirjastojen verkoston kanssa.

Hankkeen toteutusta ohjaa jokaisen lapsen yhdenvertainen oikeus osallistua taiteeseen, kulttuuriin ja leikkiin. Runous ja runollisen ajattelun kehittyminen kutsuu käyttämään mielikuvitusta, empatiaa sekä kuuntelemaan toista ihmistä ja hänen kokemustaan. Valmistelussa on pidetty tiukasti mielessä Kunnaksen ajatukset kielen, runon ja kielileikin merkityksestä lasten ajattelijoiksi kasvamisen tukena. Kunnas on sanonut, että hänen runonsa on tarkoitettu luettavaksi sylissä. Hankkeen valmistelussa on kysytty, millainen on tämän päivän lapsen ajatus sylistä, millaisissa hetkissä pysähdymme kohtaamaan ja millaisessa maailmassa me elämme ja kasvatamme lapsiamme. Rauhoittuminen lukuhetkeen ja lukemisesta iloitseminen ovat taitoja, jotka opitaan lähiaikuisen, yhteisön ja yhteiskunnan tukemana.

## Hankebudjetti

### Esitys rahoituksesta valtion 2024 budjettiin

| | |
|---|---|
| Valtakunnallinen lasten RUNO-OLOHUONE-näyttelykonsepti, lasten ja perheiden kulttuurisen toimijuuden vahvistaminen Kirsi Kunnas 100 -juhlavuoden ohjelmassa, yhteistyössä kirjastojen ja lastenkulttuurikeskusten kanssa | 200 000 € |

### Rahoituksen käyttökohteet

| | |
|---|---|
| Valtakunnallinen Runo-olohuone-koordinaattori 12 kk (1.1-31.12.2024) | 46 800 € |
| Alueelliset taidekasvattajat runo-olohuoneissa, 14 aluetta x 2 kk, 5000 €/alue | 70 000 € |
| Digitaalisen näyttelymateriaalien suunnittelu, valmistaminen ja jakelu | 23 000 € |
| Lapsen oikeuksien viikon Runo-olohuone-tapahtuman suunnittelu ja toteutus | 20 000 € |
| Lastenrunokirjapaketti lastenkulttuurikeskuksiin (40 kpl, á 250 €), kirjat + postitus | 10 000 € |

| | |
|---|---|
| Koulutuskokonaisuus (webinaarit) kirjastoille ja lastenkulttuurikeskuksille - kouluttajat ja tekninen toteutus | 13 200 € |
| Viestintä | 17 000 € |
| YHTEENSÄ | 200 000 € |

**Kirsi Kunnas 100 -hankkeelle myönnetyt rahoitukset (ei Runo-olohuone)**

| | |
|---|---|
| Päärahoittaja Alfred Kordelinin säätiö, suurhankkeet<br>Ekaluokkalaisille runokirjalahja syksyllä 2024 (WSOY), painos 60 000 | 300 000 € |
| Suomen Kulttuurirahasto, päärahasto<br>Koordinaatiohanke, projektipäällikön palkka 2023-2024, PiiPoon taidekasvatus- ja muu asiantuntijatyö, hallinnointi, verkostotyö ja viestintä | 100 000 € |
| Opetushallitus, Lasten runovallankumous<br>Webinaarit ja digitaalinen opetuspaketti: esi- ja alkuopetus ja varhaiskasvatus | 76 000 € |

kirsikunnas100.fi
kulttuuripiipoo.fi

Maarit Mäkinen
Projektipäällikkö, Kirsi Kunnas 100 -juhlavuosi
Kulttuurikeskus PiiPoo
maarit.makinen@kulttuuripiipoo.fi
+358 40 661 6219